

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 9/2 2020 s. 872-883, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

PEDAGOJİK FORMASYON EĞİTİMİ SERTİFİKA PROGRAMI VE EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM İNANÇLARININ KARŞILAŞTIRILMASI*

Raşit ÇELİK**

Fatih ORÇAN***

Geliş Tarihi: Eylül, 2019

Kabul Tarihi: Haziran, 2020

Öz

Bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencileri ve formasyon sertifika programına katılan diğer fakülte öğrencilerinin eğitime yönelik felsefesi yaklaşımlara dair görüşleri incelenmiştir. Çalışmanın temel amacı bu gruplar arasında eğitim yaklaşımlarına yönelik inançları bakımından fark olup olmadığını nicel olarak karşılaştırmaktır. Bu amaçla Karadeniz Teknik Üniversitesinde 297 öğretmen adayından veri toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Eğitim İnançları Ölçeği kullanılmıştır (Yılmaz, Altınkurt ve Çokluk, 2011). Verilerin analizinde Mann-Whitney ve Ki-kare bağımsızlık testleri kullanılmıştır. Sonuçlara göre her iki gruptaki öğretmen adaylarının en yüksek oranda katılım gösterdikleri alt boyut varoluşçulukken en düşük olduğu alt boyut esasiciliktir. Diğer yandan bu grupların ortalama katılım oranları arasındaki karşılaştırma testleri sonuçlarına göre sadece daimicilik alt boyutunda farklılık bulunmazken diğer alt boyutlarda farklılık bulunmuştur. Ayrıca sonuçlara göre formasyon sertifika öğrencileri eğitim fakültesi öğrencilerine kıyasla öğretmenlik mesleğine daha düşük oranda ilgi göstermektedirler.

Anahtar Sözcükler: Öğretmen adayları, Eğitim inançları, Pedagojik formasyon eğitimi sertifika programı.

A COMPARISON OF EDUCATIONAL BELIEFS OF FORMATION CERTIFICATION AND FACULTY OF EDUCATION STUDENTS

Abstract

In this study the beliefs of students in philosophies of education were compared between two groups; pedagogical formation certification program and faculty of education. The main goal was to explore whether there is a difference between the beliefs of the groups. In order to reach this goal data collected from 297 teacher candidates at Karadeniz Technical University. Educational Beliefs Scale (Yılmaz, Altınkurt and Çokluk, 2011) was used as the data collection tool. Mann-Whitney and Chi-Square independency tests were used for data analysis. Based on the results the highest agreement was on dimension of existentialism for both groups of teacher candidates.

* Bu çalışmanın bir bölümü VII. Uluslararası Eğitimde Araştırmalar Kongresinde (ULEAD) sunulmuştur.

** Doç. Dr.; Ankara Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, rcelik@indiana.edu.

*** Dr. Öğr. Üyesi; Trabzon Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, fatihorcan@trabzon.edu.tr.

Besides, the mean comparison of the groups revealed that significant difference does not exist for only the dimension of perennialism between the groups. Moreover, the certification program students show lower interests for teaching as a profession compared to collage of education students.

Keywords: Teacher candidates, Educational beliefs, Formation certification program.

Giriş

Eğitim yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının eğitime yönelik felsefi yaklaşımlara dair görüşlerini ortaya koyan çalışmalar genel olarak eğitimcilerin eğitimi nasıl kavramlaştırdıklarını ortaya koymaları açısından oldukça önemli görünmektedir. Şüphesiz, bir eğitimcinin eğitimin amacını, eğitim süreçlerini, öğretmen ile öğrenci arasındaki ilişkiyi ve bunlara bağlı olarak eğitim yöntemlerini nasıl tanımladığı bu eğitimcinin benimsediği eğitim yaklaşımına göre şekillenecektir. Başka bir ifadeyle, bir eğitimci hangi felsefi yaklaşımı benimsiyorsa eğitimin en temel unsurlarına dair görüşleri yine benimsediği bu felsefi yaklaşıma göre oluşacaktır. Bununla beraber her eğitim sisteminin temelini oluşturan belirli bir eğitim yaklaşımı vardır. Bu yaklaşımın uygulanmasını sağlayacak olan ise öğretmenlerdir. Başka bir ifadeyle, öğretmenler bir eğitim sisteminin uygulamadaki en temel ögesidir. Öğretmenlerin teori ve uygulamada dikkate almaları beklenen genel eğitim anlayışı, bir eğitim sistemi içerisinde oluşturulan eğitim programlarında genel amaçların, eğitim süreçlerinin ve değerlendirme yöntemleri gibi tüm unsurların açık bir şekilde ortaya koyulmasıyla belirgin hale getirilir. Böyle bir programın uygulanması beklenen bir eğitim sisteminde, öğretmenlerden belirlenen genel süreç ve amaçlara uygun şekilde eğitim-öğretim faaliyetlerinde bulunmaları beklenebilir.

Diğer bir yandan ise, öğretmenlerin çeşitli eğitim yaklaşımlarına sahip olmaları da eğitimin doğal bir sonucu olarak görülebilir, çünkü mesleki eğitim geçmişleri ve kişisel eğitimsel tecrübeleri öğretmenleri farklı eğitim inançlarına sahip olmaya itebilir. Basitçe çeşitli eğitim inançlarına sahip olmaları nedeniyle öğretmenlerin bir eğitim sisteminin genel amaçlarını gerçekleştirmeye olumsuz katkı yapacağı sonucuna varmak mantıksal bir hata olarak görülebilir. Önemli olan öğretmenlerin eğitim programlarının ve (amaç, süreç ve değerlendirme gibi) eğitimsel unsurların belirlenmesine kaynaklık eden felsefi yaklaşımlara dair farklı alternatiflerin bilgisine sahip olmaları, farklı felsefi yaklaşımlarla farklı şekillerde tanımlanan eğitimsel unsurların neden ve nasıl şekillendiğini kavramaları ve kendi benimsedikleri eğitim inançlarını tutarlı şekilde oluşturabilmeleri olarak görülebilir. Böylece, bir parçası oldukları eğitim sisteminin genel yaklaşımını kavrayıp yorumlayabilme becerisine sahip olabileceklerdir. Bu bakımdan bir eğitim sistemi çeşitli eğitim yaklaşımlarını benimseyen ve farklı yaklaşımları anlayıp yorumlayabilen öğretmenlere sahip olduğunda, o sistemin temellerini oluşturan yaklaşımca belirlenen genel amaçlara etkili süreç ve yöntemlerle ulaşılacağını beklemek daha makul olabilir. Bu yönüyle eğitimin felsefi temellerine dair çeşitli yaklaşımlara hâkim olmak ve kendi eğitim inançlarını tutarlı şekilde oluşturabilmek, mesleğini etkili şekilde uygulamaya koyabilecek bir öğretmenin en temel niteliklerden biri olarak görülmelidir.

Bu nedenle, öğretmenlerin kendi eğitim anlayışlarını sağlam şekilde oluşturabilmeleri için eğitimsel görüşleri ve düşünceleri felsefi terimlerle tutarlı biçimde analiz edebilecek seviyede olmaları beklenmektedir (Baker, Dubensky, Harvey & Graham, 2019). Fakat bazı çalışmalarca da desteklendiği gibi, öğretmenler eğitim anlayışlarını belirli bir yaklaşımla tutarlı

olacak şekilde ifade edemeyebilirler (Önen 2011; Payant 2017; Yapıcı 2013). Bununla beraber, felsefe hakkında genel bilgisi olan ve aynı zamanda eğitime felsefi yaklaşımları bilen öğretmenlerin kendi eğitim inançlarını daha sağlam ve tutarlı şekilde oluşturabilmektedir (Beatty, Leigh & Dean, 2009). Aslında Smith'in (1962) vurguladığı gibi, iyi yetişmiş bir öğretmen hem felsefi analiz yapabilme hem de eğitime felsefi yaklaşımları yorumlayabilme niteliklerini barındırmalıdır. Bir eğitim sistemi bireyleri hedeflediği şekilde yetiştirebileceği bir eğitimi ancak nitelikli öğretmenlerle uygulamaya koyabilir. Bu bağlamda bir eğitim sistemin verimliliği ve etkililiği nicelik olarak ne kadar öğretmen yetiştirdiği ya da ne kadar öğretmene sahip olduğuyla değil, yetiştirdiği ve yararlanabildiği nitelikli öğretmenlerle doğrudan ilişkili olarak görülmelidir.

Bir eğitim sistemi için eğitimin felsefi temellerine hâkim olan nitelikli öğretmenler son derece önemlidir. Bu bakımdan eğitimcilerin eğitim inançlarını ortaya koymayı amaçlayan çalışmaların detaylı bir şekilde yürütülmesi ve bulguların bir eğitim sisteminin etkili şekilde işleyişine katkı sağlamaya yönelik olarak titizlikle tartışılması bir toplum için son derece önemlidir. Son yıllarda ülkemizde bu konuda yapılan çalışmalar önemli bulgular ortaya koymuştur. Bu kapsamda yapılan bazı çalışmaların bulgularına bakıldığında, örneğin, ilköğretim öğretmenlerinin eğitim inançlarını büyük oranda ilerlemeci eğitim yaklaşımına göre şekillendirdikleri ortaya konulmuştur (Çoban, 2007; Kanatlı & Schreglman, 2014). Bir başka çalışmada ise öğretmenlerin genel olarak varoluşçu ve yeniden kurmacı eğitim yaklaşımlarını benimsedikleri görülmüştür (Oğuz, Altınkurt, Yılmaz & Hatipoğlu, 2014). Bu bakımdan ele alındığında, öğretmenlerin daha çok çağdaş eğitim yaklaşımlarını benimsedikleri ve eğitim inançlarını bu doğrultuda şekillendirdikleri söylenebilir. Bununla beraber, öğretmen adaylarının eğitim inançlarını ortaya koyan çalışmalar da aynı yönde sonuçlar göstermiştir. Örneğin, Koçak, Ulusoy ve Önen (2012) öğretmen adaylarının daha çok varoluşçu eğitim yaklaşımını benimsediklerini ortaya koymuştur. Bir başka çalışmada, öğretmen adaylarının öğrenci merkezli ve ilerlemeci bir yönelime sahip oldukları görülmüştür (Çalışkan, 2013). Çelik ve Orçan (2016) tarafından yapılan bir çalışmada ise, eğitim felsefesi konusunda belirli bir ders alıp almamalarına bağlı olmaksızın genel olarak öğretmen adaylarının en çok varoluşçu yaklaşımı benimsedikleri bulunmuştur. Benzer şekilde, hem öğretmen adaylarıyla hem de öğretmenlerle yapılan çalışmalarda yapılandırmacı eğitim yaklaşımının daha çok benimsendiği ve öğrenci merkezli bir eğilim olduğu da görülmüştür (Di Santo, Timmons & Lenis, 2017; Leng, Abedalaziz, Orleans, Naimie & Islam, 2018; Zikre & Eu, 2016).

Her ne kadar bu konuda birçok çalışma yapılmış olsa da, daha detaylı araştırmalara ihtiyaç olduğu ilgili alanyazında görülen çalışmaların ortak bir görüşü olarak ortaya çıkmaktadır. Aynı zamanda, öğretmenlik mesleğine kaynaklık eden programlara bakıldığında, öğretmen adaylarının bir yandan eğitim fakültesinde yer alan programlardan bir diğer yandan ise eğitim fakültesi dışındaki fakültelerin öğrencilerine yönelik açılan pedagojik formasyon eğitimi sertifika programlarından kaynağını aldığı görülmektedir. Pedagojik formasyon öğrencilerini merkeze alan çalışmalar eğitim bilimi alanına birçok yönden katkı sağlamıştır. Örneğin, pedagojik formasyon öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ve motivasyonları birçok çalışmada incelenmiştir (örneğin Altınkurt, Yılmaz & Erol, 2104; Nartgün, 2016; Polat, 2013). Fakat bu çalışmanın odağı olan eğitime felsefi yaklaşımlar konusunda bu iki farklı kaynaktan gelen öğretmen adaylarını birlikte ve karşılaştırmalı olarak inceleyen çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu bakımdan bu çalışmanın ilgili alana farklı bir katkı yapması açısından, pedagojik formasyon programı öğrencileri ile eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin

eğitim inançlarını karşılaştırarak bu iki grup arasında eğitim yaklaşımlarına yönelim açısından farklar olup olmadığı ortaya koyulacaktır. Bulgular doğrultusunda, hem eğitim fakültesi son sınıf öğrencilerinin hem de pedagojik formasyon eğitimi sertifikalı öğrencilerinin hem öğretmenlik mesleğine yönelik hem de eğitimin amaçları, süreci ve yöntemlerine yönelik inançları bu öğretmen adaylarının geçirdikleri eğitim yaşantılarıyla ilişkili şekilde tartışılacaktır.

Yöntem

Bu çalışmada var olan durumu olduğu şekilde betimleyen tarama modeli kullanılmıştır. Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan alınan izin doğrultusunda, çalışmada Yılmaz, Altinkurt ve Çokluk (2011) tarafından geliştirilmiş olan Eğitim İnançları Ölçeği (EİÖ) kullanılmıştır. EİÖ 5'li likert tipi 40 maddeden ve Daimicilik, Esasicilik, İlerlemecilik, Yeniden Kurmacılık ve Varoluşçuluk şeklinde 5 alt boyuttan oluşmaktadır. Tablo 1'de her bir alt boyuttaki madde sayılarını göstermektedir. Çalışma grubunu Karadeniz Teknik Üniversitesi eğitim fakültesindeki farklı bölümlerden (özel eğitim, matematik ve okul öncesi gibi) son sınıf öğrencileri ile eğitim fakültesi dışındaki fakültelerden farklı bölümlerden (İngiliz dili ve edebiyatı, matematik ve tarih gibi) formasyon eğitimi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Uygunluk örneklem yöntemi kullanarak belirlenen öğrenci gruplarında gönüllü olarak ölçekleri doldurmayı kabul eden öğrencilerden veriler toplanmıştır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini formasyon sertifikası için eğitim alan tüm üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Evreni iki grubu ayırmak mümkündür; birinci grup hali hazırda eğitim fakültesi öğrencisi olan ve formasyon eğitimini lisans eğitimleri ile birlikte alan öğrencilerden oluşurken ikinci grup eğitim fakültesi öğrencisi olmayan fakat üniversitelerin formasyon sertifikası eğitiminden yararlanan öğrencilerden oluşmaktadır. Buna göre, çalışmanın örneklemini Karadeniz Teknik Üniversitesinde formasyon sertifikası alan eğitim fakültesi hariç bazı diğer fakülte öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerini kapsamaktadır. Veriler 2016-2017 eğitim-öğretim yılı içerisinde toplanmıştır. Basit rasgele örnekleme yöntemi kullanılarak rastgele seçilen gruplardan tamamen gönüllülük usulüne göre belirlenen örneklemden veri elde edilmiştir. Örneklemin tamamı üniversite son sınıf öğrencisidir. Çalışma toplam 297 öğretmen adayından oluşmaktadır. Örneklem grubunun %72'sini kadınlar oluşturmaktadır. Ayrıca tüm örneklemin %53'ü formasyon sertifikası programı öğrencilerinden oluşmaktadır. Grubun ortalama yaşı 23 olup, maksimum ve minimum yaşlar ise sırasıyla 32 ve 20'dir.

Veri Toplama Aracı

Veri toplama aracı olarak Yılmaz, Altinkurt ve Çokluk (2011) tarafından geliştirilen Eğitim İnançları Ölçeği (EİÖ) kullanılmıştır. EİÖ 5'li likert tipi (1: Kesinlikle katılmıyorum, 5: Kesinlikle katılıyorum) 40 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler Daimicilik, Esasicilik, İlerlemecilik, Yeniden Kurmacılık ve Varoluşçuluk şeklinde 5 alt boyut oluşturmaktadır.

Tablo 1: Cronbach Alfa Değerleri

	Madde Sayısı	Orijinal	Yeni
İlerlemecilik	13	.91	.83
Varoluşçuluk	7	.89	.79
Yeniden Kurmacılık	7	.81	.78
Daimicilik	8	.70	.72
Esasicilik	5	.70	.82

Yılmaz vd. (2011) tarafından geliştirilen EİÖ ölçeğinin iç tutarlılık katsayıları (Cronbach alfa) ve bu çalışmada kullanılan örneklemden elde edilen iç tutarlılık katsayıları Tablo 1'de verilmiştir. Örneğin, ilerlemecilik alt boyutunda orijinal alfa değeri .91 iken bu çalışmanın veri setinde bu değer .83 olarak elde edilmiştir.

Verilerin Analizi

İlk olarak değişkenlerin normal dağılıp dağılmadığı Kolmogorov Smirnov testi kullanılarak test edilmiştir (bkz. Tablo 2). Bu çalışmada daha sonra EİÖ kullanılarak eğitim fakültesi ve eğitim fakültesi öğrencisi olmayan öğrencilerin eğitim yaklaşımlarına yönelimleri arasında farklılık olup olmadığı test edilmiştir (bkz. Tablo 3). Daha sonra öğrencilerin eğitim inançlarının cinsiyete göre değişip değişmediği incelenmiştir (bkz. Tablo 4). Öğretmen adaylarına "öğretmenlikten başka bir meslek yapmayı düşünür müsünüz?" sorusuna verilen cevaba göre eğitim yaklaşımlarına yönelimleri arasında farklılık olup olmadığı da test edilmiştir (bkz. Tablo 5). Verilerin normal dağılmaması sebebiyle yukarıda bahsedilen ortalama karşılaştırma testlerinde Mann-Whitney U testleri kullanılmıştır. Son olarak, formasyon sertifika öğrencisi olmayla öğretmenlikten başka meslek düşünüp düşünmediği Ki-kare bağımsızlık testiyle incelenmiştir (bkz. Tablo 6). Çalışmada bahsi geçen tüm analizler SPSS 19 programında yapılmıştır.

Bulgular

İlk olarak 297 kişiden oluşan örnekleme öğretmenlik mesleğiyle alakalı sorulan sorulara alınan cevaplara değinilmiştir. Örneğin öğretmen adaylarına ailelerinde (anne, baba ve varsa kardeşler arasında) öğretmen olarak çalışanın olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya grubun sadece %14'ü evet cevabını vermiştir. Ayrıca, öğretmen adaylarına "öğretmenlikten başka bir meslek yapmayı düşünür müsünüz?" şeklinde bir soru yöneltilmiştir. Bu soruya ise grubun %66'sı evet demiştir. Son olarak, üniversite bölümlerini tercih sebepleri sorulmuştur. Öğretmen adaylarının %8'i ailesi istediği için, %2'i puanı oraya yettiği için ve geriye kalan %71'i ise kendileri istedikleri için öğrenim gördükleri bölümlere geldiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmen adaylarının hangi felsefi yaklaşımı en yüksek ve en düşük seviyede benimsediklerini tanımlamak amacıyla ortalama katılım puanlarına bakılmıştır. Tablo 2'deki sonuçlara göre en yüksek oranda katılım gösterdikleri alt boyut varoluşçuluktur ($\bar{X} = 4.64$). En düşük katılım ise esasıcılık alt boyutundadır ($\bar{X} = 2.23$). Tablo 2 ayrıca formasyon sertifika ve eğitim fakültesi öğrencilerinin alt boyutlardaki ortalama puanlarını göstermektedir. Buna göre formasyon sertifika öğrencilerine en yüksek katılım gösterdiği boyut varoluşçuluktur. Aynı şekilde eğitim fakültesi öğrencilerinde de en yüksek katılım varoluşçuluk alt boyutundadır.

Tablo 2: EİÖ Alt Boyutları Ortalama (Standart Sapma) Puanları ve Normallik Testleri

	Formasyon Öğrencisi	Eğitim Fakültesi Öğrencisi	Genel Ortalama	Kolmogorov Smirnov	p-değeri
İlerlemecilik	4.62 (.44)	4.39 (.37)	4.50 (.42)	.12	.00*
Varoluşçuluk	4.73 (.45)	4.56 (.36)	4.64 (.42)	.20	.00*
Yeniden Kurmacılık	4.22 (.56)	3.94 (.60)	4.07 (.60)	.08	.00*
Daimicilik	4.00 (.59)	3.96 (.62)	3.98 (.60)	.07	.00*
Esasıcılık	2.03 (.87)	2.40 (.93)	2.23 (.92)	.12	.00*

* : $p < .01$

Sonuçlara göre erkek ve kadın öğrencilerin en yüksek ve en düşük katılım gösterdikleri alt boyutlar aynıdır. Bunlar sırasıyla varoluşçuluk ve esasıcılıktır. Tablo 2'de parantez içinde

gösterilen değerler standart sapmalardır. Bu değerlere göre, esasıcılık boyutunda katılımın en düşük olmasının yanı sıra bu boyutta bireylerin puanlarındaki değişim her iki grup için de en yüksek orandadır. Son olarak verilerin normalliğini test etmek için Kolmogorov Smirnov testi kullanılmıştır. Sonuçlara göre hiçbir alt boyut normal dağılım göstermemektedir. Buna bağlı olarak parametrik olmayan yöntemler kullanılmıştır.

Formasyon sertifikası ve eğitim fakültesi öğrencilerinin eğitime felsefi yaklaşımlara yönelimleri arasında farklılık olup olmadığı Mann-Whitney U ile test edilmiştir. Tablo 3 bu testlerin sonuçlarını göstermektedir. Test sonuçlarına göre daimicilik alt boyutu hariç diğer alt boyutlarda formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencileri arasında anlamlı farklılık vardır. Örneğin, ilerlemecilik boyutunda eğitim fakültesi haricinde diğer fakültelerden gelen formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesinde eğitim gören öğrenciler arasında, diğer fakülte öğrencileri lehine, anlamlı bir farklılık vardır.

Tablo 3: Formasyon Öğrencisi Olma Durumuna Göre Mann-Whitney Testleri

	Formasyon Öğrencisi	Ortalama Sıra	U	p-değeri
İlerlemecilik	Hayır	174.08	7495	.00
	Evet	126.93		
Varoluşçuluk	Hayır	167.74	8377	.00
	Evet	132.52		
Yeniden Kurmacılık	Hayır	171.95	7791	.00
	Evet	128.81		
Daimicilik	Hayır	151.87	10582	.59
	Evet	146.47		
Esasicilik	Hayır	128.08	8073	.00
	Evet	167.41		

Tablo 4 cinsiyete göre öğretmen adaylarının eğitim inançları arasında fark olup olmadığına ilişkin Mann-Whitney test sonuçlarını göstermektedir. Sonuçlara göre ilerlemecilik, varoluşçuluk, yeniden kurmacılık ve esasıcılık alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılık bulunmaktadır (bkz. Tablo 4). Fakat daimicilik alt boyutlarında cinsiyete göre anlamlı farklılıklar bulunmamaktadır. Buna göre, erkek ve kadın öğretmen adaylarının eğitim inançları daimicilik alt boyutunda farklılık göstermemektedir.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Mann-Whitney Testleri

	Cinsiyet	Ortalama Sıra	U	p-değeri
İlerlemecilik	Kadın	157.62	6961	.01
	Erkek	126.39		
Varoluşçuluk	Kadın	159.32	6596	.00
	Erkek	121.94		
Yeniden Kurmacılık	Kadın	156.81	7136	.01
	Erkek	128.52		
Daimicilik	Kadın	148.48	8704	.87
	Erkek	150.35		
Esasicilik	Kadın	137.47	6337	.00
	Erkek	179.23		

Tablo 5: Öğretmenlikten Başka Meslek Düşünme Durumuna Göre Mann-Whitney Testleri

	Düşündü mü?	Ortalama Sıra	U	p-değeri
İlerlemecilik	Hayır	154.91	8919	.29
	Evet	143.74		
Varoluşçuluk	Hayır	154.36	8974	.31
	Evet	144.02		
Yeniden Kurmacılık	Hayır	157.23	8690	.16
	Evet	142.56		
Daimicilik	Hayır	153.73	9036	.37

	Evet	144.34		
	Hayır	125.79		
Esasicilik	Evet	158.52	7503	.00

Öğretmenlikten başka meslek düşünüp düşünmediği durumun göre eğitim inançları arasında farklılık olup olmadığı Mann-Whitney U testi kullanılarak test edilmiştir. Tablo 5 bu testin sonuçlarını vermektedir. Sonuçlara göre sadece esasicilik alt boyutunda bir farklılık bulunmuştur. Diğer alt boyutlarda anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Son olarak formasyon sertifika öğrencilerinin öğretmenlikten başka bir mesleğe eğilimlerinin eğitim fakültesindeki öğrencilerinkinden farklı olup olmadığını test etmek için formasyon sertifika öğrencisi olma durumu ile öğretmenlikten başka bir kariyer düşünme durumları arasında ilişki olup olmadığı ki-kare bağımsızlık testi ile araştırılmıştır.

Tablo 6: Ki-kare Testi Gözlenen Değerleri

		Öğretmenlikten başka meslek yapmayı düşünür mü?	
		Hayır	Evet
Formasyon	Hayır	58	79
	Evet	41	116

Tablo 6 ki-kare testi için kullanılan gözlenen değerleri göstermektedir. Tabloya göre formasyon sertifikası öğrencilerinin %74'ü öğretmenlikten başka bir mesleği düşünürken eğitim fakültesi öğrencilerinin sadece %58'i bunu düşünmüştür. Ki-kare testi sonuçlarına göre formasyon sertifika öğrencisi olma ile farklı kariyerler düşünme durumları arasında anlamlı bir ilişki vardır ($ki - kare = 8.62$, $p - değeri < .00$). Buna göre eğitim fakültesi öğrencileri diğer fakülte öğrencilerine kıyasla öğretmenlik mesleğini anlamlı olarak daha fazla oranda benimserken, diğer fakülte öğrencileri öğretmenlikten başka meslekler daha fazla oranda ilgilenmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde öğrenimine devam etmekte olan eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri ile pedagojik formasyon sertifika programına katılmış olan diğer fakülte öğrencileri örnekleme üzerinden öğretmen adaylarının eğitim inançlarına dair karşılaştırmalı sonuçlara varmak amaçlanmıştır. Bu amacın temelinde, nitelikli öğretmen eğitimi konusundaki tartışmalara eğitimin felsefi temelleri kapsamında bir katkı yapmak yatmaktadır. Yukarıda değinildiği gibi, eğitime dair felsefi yaklaşımlara hakim olan ve bu yaklaşımları kavrayıp yorumlayabilen öğretmenler etkili bir eğitim sistemi oluşturabilmek açısından önemli görülmektedir. Dolayısıyla, günümüzde öğretmenlik mesleğinin iki temel kaynağı olan eğitim fakülteleri ile pedagojik formasyon sertifika programlarında yer alan öğretmen adaylarının eğitim yaklaşımlarına dair inançlarının bu yönde değerlendirilmesi önemli görülmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın sonuçları şöyle tartışılabilir.

EİÖ kullanılarak elde edilen genel değerlere göre, öğretmen adaylarının benimsedikleri eğitim yaklaşımlar en çok katılım gösterilen yaklaşımdan en az katılım gösterilen yaklaşıma doğru sıralandığında varoluşçuluk, ilerlemecilik, yeniden kurmacılık, daimicilik, esasicilik şeklindedir. Yalnızca pedagojik formasyon sertifika öğrencileri dikkate alındığında bu sıralamanın değişmediği görülmektedir. Yalnızca eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri dikkate alındığında ise sıralama varoluşçuluk, ilerlemecilik, daimicilik, yeniden kurmacılık, esasicilik şeklinde ortaya çıkmaktadır. Her durum için de en yüksek katılım varoluşçuluk olarak ortaya çıkarken, en düşük katılım esasicilik olarak ortaya çıkmıştır. Daha önce EİÖ kullanılarak

yapılmış çalışmalarda (örneğin Altinkurt, Yılmaz & Oğuz 2012; Çakmak, Bulut & Taşkıran, 2016; Çelik & Orçan, 2016; Ilgaz, Bülbül & Çuhadar, 2013; Koçak, Ulusoy & Önen, 2012) ortaya çıkan en yüksek ve en düşük katılım değerlerine bakıldığında, sonuçların aynı olduğu görülmektedir. Bu bakımdan genel olarak sonuçların daha önceki çalışmalarla tutarlılık gösterdiği söylenebilir. En yüksek ve en düşük katılım değerlerinin cinsiyete göre ele alındığında genel sonuçlardan farklı olmadığı görülmektedir. Ortaya çıkan sonuçların cinsiyete göre değişmediği daha önceki çalışmalarda da belirtilmiştir (örneğin Altinkurt, Yılmaz & Oğuz 2012; Çelik & Orçan, 2016; Çoban, 2007; Doğanay & Sarı, 2003; Ilgaz, Bülbül & Çuhadar, 2013). Bu bakımdan da sonuçların daha önceki çalışmaların sonuçlarıyla tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Bu çalışmada ortaya koyulmaya çalışılan önemli bir sonuç pedagojik formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencileri arasında eğitim inançları bakımından anlamlı farklar olup olmadığıyla ilgilidir. Çalışmanın sonuçlarına göre, daimicilik alt boyutu haricinde bu iki grubun anlamlı şekilde farklılık gösterdiği görülmektedir. Buna göre pedagojik formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencileri bu eğitim yaklaşımlarına dair farklı görüşler taşımaktadırlar. Bu durum cinsiyet faktörü dikkate alınarak değerlendirildiğinde de daimicilik alt boyutu haricinde anlamlı farklılıklarla karşılaşıldığı görülmektedir. Başka bir ifadeyle, cinsiyete göre değişmemekle beraber, pedagojik formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin eğitim inançlarına karşı tutumları genel olarak anlamlı şekilde farklılık göstermektedir. Bu sonucun önemli bir nedeni, pedagojik formasyon sertifika öğrencilerinin yalnızca çok kısa bir süre boyunca eğitim ve öğretmenlik mesleğine dair konularla karşılaşmakta olmaları gösterilebilir. Buna karşın, eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri hem eğitim ve öğretmenlik mesleğiyle ilgili konuları hem de eğitimin felsefi temelleriyle ilgili konuları birinci sınıftan başlayarak uzunca bir süre boyunca görmektedirler. Temel olarak bu nedenle pedagojik formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencilerinin çeşitli eğitim yaklaşımlarına yönelik tutumlarının anlamlı şekilde farklılık göstermesi beklendik bir sonuç olarak görülebilir. Ayrıca, bu sonucun bu çalışmada ortaya konan bir diğer bulguyla da ilişkisi olduğu görülmektedir. Buna göre, pedagojik formasyon sertifika öğrencileri ile eğitim fakültesi öğrencileri öğretmenlik mesleğini benimsemeleri bakımından da anlamlı şekilde farklılık göstermektedir. Eğitim fakültesi öğrencileri öğretmenlik mesleğini daha çok benimserken, pedagojik formasyon sertifika öğrencileri farklı meslek seçeneklerine daha çok yönelmektedir. Daha önceki çalışmalara bakıldığında, hem pedagojik formasyon sertifika öğrencilerinin hem de eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine karşı orta düzeyde olumlu tutum sergiledikleri görülmüştür (Polat 2013). Başka bir çalışmada ise pedagojik formasyon sertifika öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik daha yüksek tutumlar sergiledikleri ortaya koyulmuştur (Altinkurt, Yılmaz & Erol, 2014). Fakat bu yönde yüksek değerlerin görülmesi pedagojik formasyon sertifika öğrencilerinin öğretmen olarak istihdam edilme umutlarıyla ilişkilendirilmiştir (Altinkurt, Yılmaz & Erol, 2014). Bununla ilgili olarak, öğrencilerin ve mezunların pedagojik formasyon gibi programlara katılımındaki en büyük nedenlerden birinin işsizlik ve istihdam problemi olarak ortaya çıkması önemli bir bulgudur (Nartgün, 2016). Fakat pedagojik formasyon sertifika eğitimlerinin sürekli hale gelmesi ve atanamayan öğretmen sayısındaki artış dikkate alındığında, eğitim fakültesi dışından gelen öğrencilerin pedagojik formasyon sertifikası yoluyla öğretmen olma umutlarının da olumsuz yönde etkilendiği söylenebilir. Bu bakımdan bu çalışmada bu yönde düşük bir eğilim ortaya çıkması beklendik bir sonuç olarak görülebilir. Tabii ki, bu durumu daha detaylı ortaya

koyacak çalışmalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan hem nicel hem de nitel yönleriyle bu durumu inceleyen çalışmaların yapılması gerektiği bir öneri olarak sunulabilir.

Sonuç olarak, eğitim fakültesi son sınıf öğrencileri ile pedagojik formasyon sertifika öğrencileri arasında eğitim inançları bakımından farklılık olduğu ve aynı zamanda öğretmenlik mesleğine dair tutumlarının da farklılık gösterdiği görülmektedir. Hem bu iki grubun farklı eğitim süreçlerinden geçmiş olmaları hem de genel olarak istihdam problemiyle de ilişkili olarak, öğretmenlik mesleğine yönelik görüşlerinin de farklılaşması şaşırtıcı değildir. Dahası, daha önceki çalışmalarda ortaya koyulduğu gibi, hem öğretmenlerin hem de öğretmen adaylarının eğitim yaklaşımları arasında belirgin ayırım ve tercih yapamadıkları, öğretmen merkezli ve öğrenci merkezli eğitim yaklaşımları arasında denge kuramadıkları görülmektedir (Önen 2011; Payant 2017; Yapıcı 2013). Fakat giriş kısmında vurgulandığı gibi eğitimin felsefi temellerine hâkim olmanın hem nitelikli bir öğretmen olabilme hem de bir eğitim sisteminin genel yaklaşımını kavrayabilme ve amaçlarını gerçekleştirebilme açısından son derece önemli olduğu dikkate alındığında, öğretmenlik mesleğinin istihdam kaynaklarının öğretmen yetiştirme süreçlerinde birçok mesleki beceri gibi eğitimin felsefi temellerine de özellikle ağırlık vermesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. (Baker vd. 2019; Beatty vd. 2009; Smith 1962). Nitelikli bir eğitim sistemi öncelikle nitelikli öğretmenlere ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme süreçlerinde eğitimin felsefi temellerine dair konulara ağırlık verilmesi öncelikli olarak önerilebilir. Tabii ki, bu ağırlığın şekilsel olmaktansa etkili ve nitelikli olması önem arz etmektedir. Bu gibi konuların hangi yöntemlerle ve süreçlerle öğretmen eğitiminin bir parçası olması gerektiği ise başka bir çalışmanın konusu olarak düşünülebilir. Bu bakımdan ilgili alanyazına önemli katkılar yapacak daha ileri çalışmaların ortaya koyulması önem arz etmektedir.

Kaynaklar

- Altinkurt, Y., Yılmaz, K. ve Erol, E. (2104). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62.
- Altinkurt, Y., Yılmaz, K. ve Oğuz, A. (2012). İlköğretim ve ortaöğretim okulu öğretmenlerinin eğitim inançları. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(2), 1-19.
- Baker, C., Dubensky, K., Harvey, L. ve McDonough, G. P. (2019). The inadequacies of assigning “my philosophy of education” statements in teacher education courses. *Philosophical Inquiry in Education*, 26(1), 1-19.
- Beatty, J. E., Leigh, J. S. A. ve Dean, K. L. (2009). Philosophy rediscovered: Exploring the connections between teaching philosophies, educational philosophies, and philosophy. *Journal of Management Education*, 33(1), 99-114.
- Çakmak, Z., Bulut, B. Ve Taşkıran, C. (2016). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının eğitim inançlarına yönelik görüşlerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(USBES Özel Sayı II), 1190-1205.
- Çalışkan, İ. (2013). Fen öğretmen adaylarının eğitim felsefesi yaklaşımları ile planlama süreçleri üzerine bir çalışma. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Özel Sayı* (1), 68-83.
- Çelik, R., & Orçan, F. (2016). Öğretmen adaylarının eğitim inançları üzerine bir çalışma. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(1), 63-77.
- Çoban, A. (2007). Sınıf öğretmenlerinin eğitim sürecine ilişkin felsefi tercihlerini değerlendirme. *Üniversite ve Toplum*, 7(4). <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=331>

- Di Santo, A., Timmons, K. ve Lenis, A. (2017). Preservice early childhood educators' pedagogical beliefs. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 38(3), 223-241.
- Doğanay, A. ve Sarı, M. (2003). İlköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi "öğretmenlerin eğitim felsefeleri", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(3), 321-337.
- Ilgaz, G., Bülbül, T. ve Çuhadar, C. (2013). Öğretmen adaylarının eğitim inançları ile öz-yeterlik algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 50-65.
- Kanatlı, F. ve Schreglman, S. (2014). İlköğretim öğretmenlerinin sahip oldukları eğitim felsefelerine ilişkin algılarının değerlendirilmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Elektronik Dergisi*, 9(1), 127-138.
- Koçak, C., Ulusoy F. M. ve Önen, A. S. (2012). Öğretmen adaylarının kimlik işlevlerinin ve eğitim inançlarının incelenmesi. X. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi, 23-30 Haziran 2012, Niğde.
- Leng, C. H., Abedalaziz, N., Orleans, A. V., Naimie, Z. ve Islam, A. (2018). Teaching practices of Malaysian science teachers: Role of epistemic beliefs and implicit intelligence. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 6(2), 48-59.
- Nartgün, Ş. S. (2016). Pedagogical formation students' perceptions about employment and teaching profession. *Universal Journal of Educational Research*, 4(12A), 22-30.
- Oğuz, A., Altinkurt, Y., Yılmaz, K. ve Hatipoğlu, K. (2014). Öğretmenlerin eğitim inançları ile öğrenen özerkliği destekleme davranışları arasındaki ilişki. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(1), 37-78.
- Önen, A. S. (2011). Öğretmen adaylarının eğitime yönelik inançları ile epistemolojik inançlarının mesleklerine yönelik tutumlarına etkisi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 293-301.
- Payant, C. (2017). Teaching philosophy statements: In-service ESL teachers' practices and beliefs. *TESOL Journal*, 8(3), 636-656.
- Polat, S. (2013). Pedagojik formasyon sertifika programı ve eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. *E-International Journal of Educational Research*, 4(2), 48-60.
- Smith, B. O. (1962). Views on the Role of Philosophy in Teacher Education. *The Journal of Philosophy*, 59(22), 638-647.
- Yapıcı, Ş. (2013). Öğretmen ve öğretmen adaylarının eğitim felsefeleri. *Turkish Studies*, 8(8), 1431-1452.
- Yılmaz, K., Altinkurt, Y. ve Çokluk, Ö. (2011). Eğitim inançları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 335-250.
- Zikre, N. M. ve Eu, L. K. (2016). Malaysian mathematics teachers' beliefs about the nature of teaching and learning. *Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 4(1), 21-19.

Extended Abstract

Introduction

Approaches to education embraced by teachers, educational administrators, and also prospective teachers are of central importance in applying curriculum and programs into practice. It is not surprising that an education system may adopt a specific philosophical approach to education and expects from teachers to follow certain methods and pursue common ends specified based upon that fundamental approach. But at the same time, it is also not surprising that a prospective teacher may develop his/her own educational beliefs shaped through personal educational experiences and training. Yet, this is not to be seen as a conflict between an educational system's fundamental educational philosophy and a teacher's own educational approach. In fact, it is an important gain for an education system to include teachers with various educational approaches. It is mainly because, as Smith (1962) rightly emphasizes, a qualified teacher is expected to be capable of making philosophical analyses and interpreting philosophical approaches to education. In this sense, a teacher who has developed his/her own educational beliefs based upon a specific educational philosophy is more like to put into practice a central educational philosophy of an education system effectively. Accordingly, from the perspective of educational sciences, studies on both in service and prospective teachers' educational beliefs appear, to some extent, to be important to improve the effectiveness of an education system in achieving its educational ends.

Purpose

Previous studies showed that majority of both in service and prospective teachers embrace modern and student centered philosophical approaches to education, such as progressive and existential educational approaches (Çalışkan, 2013; Çelik & Orçan, 2016; Çoban, 2007; Kanatlı & Schreglman, 2014; Koçak, Ulusoy ve Önen 2012). This study aims to contribute to the literature by examining two different groups of prospective teachers and comparing their approaches to education. Currently in Turkey, there are two main sources of teacher training programs. In one path, prospective teacher are trained in faculties of education in different programs. In another path, those who are students of various faculties other than the faculty of education enroll to pedagogical formation certificate programs and become prospective teachers. Previous studies examined, for example, pedagogical formation students' perceptions about and motivations for teaching profession (Altınkurt, Yılmaz & Erol, 2104; Nartgün, 2016; Polat, 2013). This study aims to analyze and discuss differences between students of faculties of education and pedagogical formation certificate programs in their approaches to education.

Method

In this study the data was obtained by using the Educational Beliefs Scale (EBS), which was developed by Yılmaz, Altınkurt and Çokluk (2011). The EBS includes five sub-dimensions that are progressivism, existentialism, reconstructionalism, perennialism and essentialism. The participants in this study consist of two groups, one with the students enrolled in the pedagogical formation certificate program coming from faculties other than the school of education and the other with the students in the school of education at Karadeniz Technical University. 297 students in total participated in the study, 53% of which consists of pedagogical formation certificate program students. By using EBS, differences between the two groups in their educational approaches have been analyzed by applying Mann-Whitney U tests. Also, chi square test was used to explore views of the two groups about teaching profession.

Findings, Discussion and Results

According to the results received by the use of EBS, prospective teachers in general showed the greatest tendency to existentialism and least tendency to essentialism. It appears that the difference in gender has no effect in this result. In this regard, the results appear to be in agreement with the results of previous studies (for example see Altınkurt, Yılmaz & Oğuz 2012; Çakmak, Bulut & Taşkıran, 2016; Çelik & Orçan, 2016; Çoban, 2007; Doğanay & Sarı, 2003). A central aim of this study is to understand whether there are significant differences between the two groups in their educational beliefs. The results show that the two groups significantly differ in all the sub-dimensions except the perennialism. This result indicates that students in the groups bear significantly different beliefs about the philosophical approaches to education. The two groups of students also differ in their attitudes to teaching as a profession, in terms of embracing it as their primary profession. The results show that students of the faculty of education embrace teaching as their profession, while student in the certificate programs appear to consider other professions too.

A main reason for having different educational beliefs may be related to the fact that students of other faculties enrolled in pedagogical formation certificate program take courses about education only for a limited period of time during the certificate programs. Students of faculties of education, however, are familiar with and knowledgeable about educational philosophies from their freshman years in colleges. For this reason mainly, it may be an expected result that students of faculties of education and students of pedagogical formation certificate programs have significantly different perspectives on philosophical approaches to education.

With regard to different attitudes toward teaching, previous studies showed that certificate students show positive attitudes toward the teaching profession (Altinkurt, Yılmaz & Erol, 2014; Polat 2013). But their primary reason for enrolling certificate programs appears to be unemployment problem and such a positive approach was linked to their hope for having a job after the certificate program (Altinkurt, Yılmaz & Erol, 2014; Nartgün, 2016). However, considering the fact that the number of graduates from the certificate programs and unemployed teacher candidates have been increasing, the result of this study showing that those students consider other job options too appears to be expected. Yet, more detailed studies may be conducted in order to show any connections in this regard. In short, the results show that there are some significant differences between the two groups of students in their beliefs about educational philosophies and in their attitudes toward teaching profession. As mentioned, qualified teachers are essential to a qualified education system and one aspect of a qualified teacher is about his/her ability to make philosophical analyses about educational matters. In this regard, it may be suggested that courses on philosophical foundations of education are to be central to training of teachers regardless of which path they pursue their education. In fact, this becomes more important when considering the results of some previous research that show neither in service nor prospective teachers are able to make clear distinction and choice between philosophical approaches to education (Önen 2011; Yapıcı 2013).